

Kenyér

Icsa Antal

PTE Művészeti kar

Festő szak 4.évf.

Ernszt András DLA adjunktus

Festészeti érdeklődésem a minket körülvevő kézzelfogható valós dolgok és az abból kiinduló festmények kapcsolatára és párbeszédére irányul. Érdekel az, hogy egy valós tárgy saját közegéből kiragadva, egy általam létrehozott térbe helyezve hogyan alakulhat át képi elemmé. Ugyanakkor egy képet át lehet-e annyira alakítani, hogy az megszűnik képként működni és átalakul egy körülöttem lévő tárggyá. Csendéleteim témáit a számomra érdekes tárgyak adják. A festményeimmel érzéseket próbálok közvetíteni, amiket ezek a tárgyak váltanak ki belőlem. Az tesz érdekessé számomra egy tárgyat, hogy hosszas szemlélődés közben gyerekkori élményeket, emlékeket és érzéseket idéz meg, mint például a dió, a gesztenye vagy a kenyér. Felkelti a figyelmemet akkor is egy adott tárgy, amikor egy történés vagy egy cselekvés lenyomatát hordozza magán és azt képes vagyok leolvasni róla. Ilyen egy régi zsírfoltos vágódeszka, egy megsárgult rongy, vagy akár egy csésze, aminek az aljában megszáradt barnás cukor van. A képeimbe azzal a céllal emelek be valós dolgokat, hogy felerősítsem azok jellegzetességeit és karakterüket. Amikor egy tárgyat kiragadok saját közegéből, és behelyezem egy magam által alkotott képi felületbe a tárgyat ezzel megfosztom eredeti funkciójától, és az egy képalkotó elemmé válik. Mégis egy valós tárgyként szerepel a festményen, és pont a kiragadása miatt erősödik fel az érzete annak, hogy mire és milyen élethelyzetben használjuk ezeket. Egyenlőre az a tapasztalatom, hogy könnyebb egy a környezetemben található dolgot képpé alakítani, mint egy képet úgy megváltoztatni, hogy az átalakuljon egy körülöttem lévő tárggyá. Azért gondolom ezt, mert bármilyen részletességgel is festek le bármit, azt a látványt már kiragadtam saját közegéből, én adtam neki teret, így már több köze van hozzám a képnek mint az eredeti látványhoz.

A csendélet műfajában több művész is közvetett hatással volt rám. Ilyen többek között Giorgio Morandi, Claes Oldenburg vagy Daniel Spoerri is. Giorgio Morandi munkái azért fontosak számomra, mert azokon a körülötte lévő egyszerű hétköznapi tárgyakat jeleníti meg igen visszafogott szürkés-zöldes-okkeres színekkel, de letisztult érzékeny kompozícióival mégis mintha minden tárgynak jelentősége lenne azon a helyen ahol szerepel

a képen. Mintha minden képi elemnek lenne valami története és az emberi jelenlét nyomait hordozná magán. Claes Oldenburg a mindennapok figyelemre kevésbé méltatott tárgyait használta fel munkáinál. Itt hatással volt rám, ahogy kiragadta ezeket a tárgyakat eredeti közegükből és más tulajdonságú anyagból készítette el, vagy gigantikus méretűvé növesztette őket. Ezáltal megfosztotta ezeket minden eredeti funkciójuktól, és emiatt képes az ember elfogulatlanul szemlélni ezeket a tárgyakat.

„Hitvallásom a tarkópihék, a csésze aljára rászáradt tealevelek művészete, az éttermi villák ágai közé ragadt maradékok művészete, a forró-zubogó mosogatóvíz szaga. „(Honnan való az idézet!!!)

Daniel Spoerri úgynevezett „csapdaképeit” is érdekesnek tartom. Ezek a munkák egy történés szintisza lenyomatát hordozzák magukon. A munkák elkészítésének a folyamata úgy zajlik, hogy egy közönséges ebédlőasztalnál, meghívott vendégek mindennapi szituációkat végeznek, (esznek, kávéznak, cigarettáznak) és ezeket a folyamatokat az ebédlőasztal mintegy hordozó felületként rögzíti magán. Majd az ott hagyott ételmaradékok, evőeszközök különféle ragasztókkal kerülnek rögzítésre az asztal felületén. Spoerri kimozdítja az asztalt megszokott síkjából és egy falra rögzíti azt, amitől így felülnézetből látjuk az egész látványt. Ennek révén, valamint a szokatlan látószög okán az ember teljesen máshogy szemléli az előtte lévő művet, és esztétikai élményként egyaránt tudja kezelni a látványt a véletlenszerű izgalmas kompozíciók miatt. Az ebédlőasztal a múzeum falára kerülve művészi kontextusba kerül.

Az OTDK-ra beadott *Kenyér* című munkám technikai szempontból egyfajta optikai játékokra épül. Már korábban rájöttem, hogy ha egyfajta illuzórikus látványt akarok létrehozni viszonylag sík felülettel, akkor a legcélszerűbb látószög a felülnézet vagy a szem magasságában elhelyezett oldalnézet. A *Kenyér* is oldalnézetből van ábrázolva, de ennél a munkámnál tettem egy újabb kísérletet a látvány fokozására. Az volt az ötletem, hogy elhagyom a kép négyzetes felépítését és a kép háttérét. Ezért egy falapból kivágtam egy kenyér formáját és rárögzítettem egy fagerendára. Itt is beemeltem valós tárgyat a képbe, a formára vágott falap és a gerenda közé raktam egy kendőt, amivel a kenyeret szokták betakarni. Ezáltal is fokozni kívántam a megfestett látvány hitelességét. A korábbi munkáimnál arra törekedtem, hogy a kép a legapróbb részletében se különbözzön a tárgytól amiről festettem, ennél a képnél ezen is változtattam. Egyfajta több nézőpontúságra törekedtem. Úgy éreztem, hogy a fának a kenyér formájúra való vágása és a kendő beemelése

a képbe már elegendő ahhoz, hogy hiteles látványt adjon egy kenyérről anélkül is, hogy a kenyeret a lehető legrészletesebben próbáltam volna megfesteni. Ezúttal a festéket nagyvonalúbban és lazább ecsetvonásokkal vittem fel a felületre. Így pár lépésről már lehet látni, hogy a megjelenített kép egy kenyeret ábrázol.

Maga a kenyér nagyon erős szimbólum, mind a keresztény ikonográfiában, mind a néphagyományban. Számomra is meghatározó jelentőségű, bár esetemben ennek személyes vonzatai vannak. A mai napig képes vagyok úgy gyönyörködni egy szelet vajas-mézes kenyérben, vagy a frissensült kenyér melegében és illatában, mint gyermekkoromban, de abban a megsárgult, használt kendőben is, amivel nagyszüleim a kenyeret takarták be. Az is közrejátszik erős kötődésemhez, hogy volt olyan születésnapom, mikor egy frissensült kenyeret kaptam ajándékba. Az elkészült munkámnál úgy éreztem valami még hiányzik, hogy egyensúlyba álljon a kép. Arra gondoltam, hogy ugyanannak a gerendának az anyagából amire a kenyér alakú falapomat rögzítettem készítek egy posztamenst, amire ráhelyezem a gerendát a kenyérrel. Ekkor sikerült elérnem az egyensúlyt, de maga a látvány így egy keresztire emlékeztető formát adott. Így a kenyérrel együtt olyan jelentéstartalmakkal ruháztam fel a képet, amire én sem voltam teljesen felkészülve. Mégsem változtattam a kép felépítésén, egy „szándékolatlan szándék” megnyilvánulásaként értékeltem. Lényegében ennek a képnek a megfestése közben nagy alázattal és elmélyültséggel közeledtem mind az előttem lévő látványhoz, mind az emlékeimhez, és az egész folyamat közben éreztem egyfajta szakralitást.